

بلوغ شرعی سرآغاز انجام تکالیف دینی است؛ یعنی بر هر دختر و پسری واجب است پس از بلوغ، مانند بزرگسالان، به احکام دینی خود مانند نماز، روزه، حجاب و ... عمل کند.

حال اگر خداوند ما را دوست دارد - که مطمئنیم دوست دارد - پس چرا این کارها را بر ما واجب کرده است که انجام برخی از آنها برای ما دشواری دارد؟ برای یافتن پاسخ این سؤال به مثال زیر توجه کنید :

ورزشکاری را تصور کنید که مربی‌اش برای پیروزی او بر حریف و رسیدن به مقام و مدال، تمرین‌های سختی به او می‌دهد. آیا ورزشکار به مربی خود اعتراض می‌کند؟ یا چون می‌داند لازمه پیروزی در مسابقه، ورزشی و آمادگی بیشتر است، از آنها استقبال می‌کند و از مربی خود نیز تشکر می‌کند؟

برای اینکه ما انسان‌ها نیز توان مقابله با شیطان و رسیدن به پاداش الهی را داشته باشیم، خداوند تکالیفی را بر ما واجب کرده است؛ زیرا او ما را آفریده است و به توانایی‌ها و ضعف‌های ما بهتر از خودمان آگاه است. او می‌داند چه چیزی به سود ما و چه چیزی به زیان ماست، و دوست داشتن یا نداشتن ما دلیل خوب یا بد بودن کاری نیست :

و عَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا	شاید چیزی را خوش نداشته باشید
وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ	و آن برای شما بهتر باشد
و عَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا	و شاید چیزی را دوست بدارید
وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ	و آن برای شما بدتر باشد،
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ^۱ و خدا [صلاح شما را] می‌داند و شما نمی‌دانید.	

تغییرات دوران بلوغ

در دوران بلوغ تغییراتی در بدن به وجود می‌آید؛ همانند :

- ❖ تغییرات تدریجی صدا و دور رگ شدن آن،
- ❖ رشد ناگهانی و نامتوازن طولی بدن که معمولاً با رشد استخوان پا آغاز می‌شود،
- ❖ به وجود آمدن تغییراتی در چهره، و ...

این تغییرات گذرا هستند و به تدریج، بدن به شکل طبیعی و متوازن درمی‌آید. توجه به توصیه‌های دینی و بهداشتی بهترین شیوه عبور از این مرحله زندگی است.

علاوه بر تغییرات جسمی، تحولات روحی و شخصیتی مهمی نیز در نوجوان پدید می‌آید، همانند :

- ❖ پرسش‌های جدید در ذهن به وجود می‌آید. در این دوران، نوجوانان در دانسته‌های قبلی خود دچار تردید می‌شوند و تلاش می‌کنند دانسته‌های خود را بر اساس منطقی جدید، نظم دهند. بر اساس همین ویژگی است که دین اسلام می‌گوید : همه مسلمانان باید اصول دین را براساس فهم و درک درست بنا کنند و از تقلید در آنها بپرهیزند.

- ❖ حس استقلال طلبی افزایش می‌یابد و افراد احساس می‌کنند می‌توانند به صورت مستقل دیدگاه‌های خود را بیان کنند. به همین دلیل انتظار دارند دیگران به حرف‌های آنها توجه کنند و به آنها اهمیت دهند.
- اینها روحیات فطری و خدادادی است که موجب شکوفایی شخصیت می‌شود. اگر با این روحیات به درستی رفتار نکنیم و یا زیاده‌روی کنیم، انحرافات فکری و اخلاقی زیادی در کمین ما خواهد بود؛ به عنوان مثال اگر برای یافتن پاسخ‌های سؤالات مهم دینی، به افراد ناآگاه و یا کسانی که اعتقادات صحیحی ندارند، مراجعه کنیم، جز سرگردانی و گمراهی نتیجه‌ای نخواهیم گرفت.

با توجه به تحولات دوران بلوغ، به کمک معلم خود و دوستان، رفتار مناسب با هر کدام از تحولات را بیان کنید.

تحولات دوران بلوغ	رفتار مناسب با این تحول
۱- بروز جوش‌های پوستی در صورت و بدن	
۲- به وجود آمدن پرش‌های جدید	
۳- افزایش حس استقلال‌طلبی	

با توجه به تغییراتی که اشاره شد، بلوغ شرعی سه نشانه دارد؛ اگر یکی از این نشانه‌ها در کسی ظاهر شود، او به بلوغ رسیده است :

- ۱- روییدن مو در برخی قسمت‌های بدن،
- ۲- فعال شدن برخی هورمون‌ها در بدن که نشانه‌های آن در پسران و دختران متفاوت است،
- ۳- رسیدن به سن بلوغ؛ این سن برای پسران پایان پانزده سال قمری^۱ و برای دختران پایان نه سال قمری است^۲.

تکرار و تمرین دستورات دینی قبل از رسیدن به بلوغ، آن قدر اهمیت دارد که اهل بیت علیهم‌السلام همواره فرزندان‌شان را از خردسالی با وظایف دینی آشنا می‌کردند و از آنان می‌خواستند به اندازه توانشان، به این تکالیف عمل کنند.^۳

کودکی که قبل از رسیدن به بلوغ شرعی عادت کند، به راحتی می‌تواند بعد از مکلف شدن (در سنین جوانی) واجبات دینی‌اش را به جا آورد؛ این جوان به دلیل اطاعت از دستورات خداوند جایگاه والایی نزد او خواهد داشت.

امام صادق علیه‌السلام درباره ارزش عبادت در نوجوانی می‌فرماید :

محبوب‌ترین آفریده‌ها نزد خداوند، جوان نورسیده و با طراوتی است که جوانی و شادابی‌اش را در اطاعت خداوند سپری می‌کند. خداوند به چنین کسی نزد فرشتگانش افتخار می‌کند و می‌فرماید : این است بنده واقعی من.^۴*

تقلید از مجتهد

همان‌طور که در سال گذشته دانستیم، راه شناخت احکام، مراجعه به متخصص در احکام دین است که به این کار، تقلید گفته می‌شود. به مجتهدی که مردم برای یادگیری احکام به او مراجعه می‌کنند، مرجع تقلید می‌گویند.

مرجع تقلید باید شرایطی داشته باشد. برخی از آنها عبارت‌اند از :

- ۱- زنده باشد،
- ۲- شیعه دوازده امامی باشد،
- ۳- عادل باشد؛ یعنی به واجبات دینی عمل کند و از گناهان دوری کند،
- ۴- اعلم باشد؛ یعنی از سایر مجتهدان داناتر باشد.

شناخت مرجع تقلید، برای عالمان دینی امکان‌پذیر است و مردم می‌توانند با مشورت آنان مرجع تقلید خود را انتخاب کنند.